

Utbildningsinspektion i Skönsmons skola grundskola F-5

UTBILDNINGSINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Skönsmons skola	Antal elever
Förskoleklass	42
Grundskola	285

Skönsmons skola är belägen i centrala Sundsvall och tillhör Höglunda/Nacksta skoldistrikt. Skolans närområde är till stor del villaområden. De flesta av eleverna bor i närheten av skolan. Efter årskurs fem går eleverna vidare till Höglundaskolan, en skola för årskurser 5 till 9 inom samma distrikt.

Utbildningen vid skolan omfattar förskoleklass till och med årskurs 5. Skolan består av de tre arbetsenheterna Björken, Granen och Tallen. Varje enhet är indelad i två arbetslag, ett som omfattar förskoleklass till årskurs 2 samt ett för årskurserna 3 till 5. Innevarande läsår finns inga elever i förskoleklass vid enheten Björken på grund av ett minskande antal sexåringar.

Skolans lokaler består av ett flertal byggnader, samlade i nära anslutning till varandra. En huvudbyggnad där enheten Granen samt övriga enheters äldre elever finns. Därutöver finns två mindre byggnader, Linjalen och Paviljongen, där Björkens och Tallens yngre elever går. Förutom dessa finns Gröna villan, fritidshem för de äldre barnen.

Vid Skönsmons skola finns fyra fritidshemsavdelningar. En avdelning är avsedd för de elever i årskurserna 3 till 5 som har fritidshemsplats och finns i en separat byggnad, Gröna villan. I övrigt är barnen i skolans lokaler med samma personal under hela dagen.

Skolans byggnader uppfördes under 70-talet. Huvudbyggnaden karaktäriseras av stora öppna ytor. Linjalen nyttjades tidigare till förskoleverksamhet.

Genomförandet av inspektionen i Skönsmons skola

Skolverket sände den 30 april 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Skönsmons skola har bestått av undervisningsråden Elisabeth Ahlgren och Lena Ålander. Besök i Skönsmons skola pågick under den 27 och den 28 oktober 2004.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Skönsmons skola, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan infor-

mation om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Skönsmons skola genomfördes intervjuer med rektorn, personal tillhörande två arbetslag, elevhälsoteamet, elever i förskoleklassen och årskurs två samt med föräldrar. Verksamhetsbesök genomfördes också i fritidshem, förskoleklass samt i ett flertal klasser. Under besöket fördes också spontana samtal med personal och elever vid skolan.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

Värdegrunden har angivits som ett prioriterat målområde i Sundsvalls kommuns skolplan. I skolans arbetsplan är värdegrunden ett av tio målområden.

I skolans kvalitetsredovisning för läsåret 2003/04 refereras till en enkät som årligen besvaras av alla elever. Resultatet av enkäten visar att 67 procent av eleverna ofta trivdes i skolan. Året innan var motsvarande siffra 65 procent. Enligt samma enkät var det en procent av eleverna som aldrig trivdes i skolan. Motsvarande resultat året innan var tre procent. Någon uppgift avseende resultat från innevarande läsår redovisas inte och fanns inte tillgänglig under inspektionsbesöket på grund av att enkäten är under omarbetning.

Skolans resultat avseende elevernas ansvar och delaktighet tas upp i skolans kvalitetsredovisning. Av denna framgår att eleverna kan ges ytterligare inflytande över skolans verksamhet. Denna bedömning delas av inspektörerna. (Se vidare under avsnitt 3. Arbetsmiljö och delaktighet).

I samband med skolans tematiska arbete (beskrivs närmare under avsnitt 4, Pedagogisk verksamhet och undervisning) ges eleverna tillfälle till att utöva inflytande över, samt ta ansvar för, sitt skolarbete. Enligt samstämmiga uppgifter fungerar detta bra.

Vid de samtal som inspektörerna förde under skolbesöket berördes skolans resultat i termer av förekomst av kränkande behandling. Enligt uppgift förekommer i viss mån konflikter, stötande språkbruk och mobbning i skolan. Vid inspektionen framkommer att alla känner en förvissning om att personalen har en beredskap och tar itu med problem om de uppstår.

Vid inspektionen framkommer också att de allra flesta elever trivs i skolan. Alla vuxna är kända av eleverna. Likaså tar de vuxna gemensamt ansvar för alla ele-

ver. Skolans vuxna, barn och ungdomar bemöter i stor utsträckning varandra på ett trevligt och positivt sätt. Det framkommer uppgifter om att det i några grupper är svårt att upprätthålla arbetsro och ett positivt förhållningssätt. I samband med detta finns det elever som känner sig orättvist behandlade och dåligt bemötta av skolans vuxna, medan andra uttrycker ett behov av att åtgärder i form av striktare regler sätts in.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans resultat avseende normer och värden i flera avseenden är av god kvalitet. Skolans resultat ser dock ut att variera mellan skolans enheter och grupper. Personalens samsyn relaterad till läroplanens övergripande värdegrundsmål bör stärkas. Likaså bör skolans ansträngningar för att öka elevernas inflytande och delaktighet fortsätta.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

I Skönsmons skolas kvalitetsredovisning för läsåret 2003/04 framgår i en bilaga resultaten från elevernas nationella prov i årskurs fem. Enligt redovisningen nådde 51 av 57 elever målen i engelska, matematik och svenska. Av de sex eleverna (ca 10 procent) som inte klarade proven var det fem elever som inte nådde målen i ämnet engelska, två i matematik samt två i svenska. Över tid ligger resultaten stabilt. Vårterminen 2002 noterades dock ett lägre resultat då tio elever av 59 (ca 17 procent) inte nådde målen i de tre ämnena. Som jämförelse kan nämnas att andelen elever som inte nådde kunskapsmålen för Sundsvalls kommun var 16 procent år 2004 respektive 24 procent år 2002.

Av kvalitetsredovisningen framgår att det inte finns någon sammanställning eller analys av elevernas läsförmåga och läsförståelse, förutom de nationella proven i årskurs fem. Medvetenheten hos skollära och personal om behovet av att följa och dokumentera elevernas utveckling och lärande har dock ökat under de senaste åren men har inte fått fullt genomslag. Diagnoser, individuella utvecklingsplaner samt portfolio förekommer vid skolan men i olika omfattning mellan enheterna.

För att rikta uppmärksamheten även mot skolans övriga ämnen har en utvärdering av ämnena idrott och hälsa och slöjd genomförts. Utvärderingen visar att de allra flesta elever når de mål som skolan definierat i dessa ämnen (se vidare under avsnitt 4, Pedagogisk verksamhet och undervisning).

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans resultat avseende elevernas kunskaper, överlag är av god kvalitet. Skolan bör dock som ett led i kvalitetsarbetet på ett mer systematiskt sätt följa upp, utvärdera och redovisa elevernas utveckling och lärande.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

I samtal med skolans rektor framkommer att värdegrundsfrågor anses vara centrala för elevers utveckling och lärande. Vid verksamhetsbesöken framträder också ett i många stycken främjande förhållningssätt även om det i detta avseende finns skillnader mellan besökta grupper och klasser.

Ett antal handlingsplaner som berör elevernas arbetsmiljö och delaktighet har utarbetats vid skolan. Det finns en genomarbetad krisplan, en jämställdhetsplan, en "handlingsplan för när elever inte kommer till skolan på morgonen", en "handlingsplan för hur vi gemensamt arbetar med utagerande elever och hur vi arbetar med att stävja bråk och oro på raster och hemväg" samt en plan för att säkerställa elevernas ansvar och inflytande.

Ett "Förväntningssdokument" har utarbetats av skolan i samarbete med föräldrarna, med syfte att klargöra vilka förväntningar som föräldrar, elever och skola kan och bör ha på varandra. Enligt detta förväntas bland annat föräldrarna informera sina barn om innehållet i dokumentet. Eleverna känner till att det finns ordningsregler men är inte förtrogna med förväntansdokumentet i övrigt. Vid inspektionen framkommer att det i enstaka klasser förekommer kvarsittning som en åtgärd när elever inte följer reglerna. Därutöver händer det att elever får ta igen förlorad tid, i de fall de kommit för sent till lektionerna. Bland elever, föräldrar och personal finns olika uppfattningar om skolans insatser för att främja en god arbetsmiljö.

Vid skolan finns ett "faddersystem" som innebär att de äldre eleverna är faddrar till de yngre. Ambitionen är att faddrarna ska utgöra förebilder och ägna de yngre eleverna sitt intresse. Vid inspektionen framkommer att många elever är nöjda med faddersystemet men också uppgifter om att faddersystemet inte används i alla klasser.

Skolan har samverkansorgan i form av klassråd, "trädråd" (ett för varje enhet) och elevråd men ofta handlar frågorna mer om lekmaterial och utrustning än om skolans inre verksamhet. Det framkommer uppgifter från elever om att klassråd och trädråd inte fungerar tillfredsställande då de inte genomförs kontinuerligt och med det stöd av vuxna som behövs.

Vid skolan finns ett aktivt skolråd som består av personalrepresentanter från skola och fritidshem, föräldrarepresentanter samt rektorn. De möts en gång per månad. Vid dessa tillfällen sker en återkoppling från genomförda elevråd, information om verksamheternas arbeten, samråd om arbetsmiljöfrågor, skolans arbetsplan med mera.

Skolan har utarbetat ett dokument som benämns ”mobbningsplan”. Som inledning nämns begreppet kränkande särbehandling men i övrigt uppehåller sig planen uteslutande kring mobbning. Definitioner, strategier och uppföljning är några av rubrikerna i dokumentet. Kontakter med mobbarnas föräldrar ska enligt mobbningsplanen ske med viss restriktivitet, då dessa anses kunna försvåra behandlingsarbetet. Detta har föranlett diskussioner bland personal och föräldrar då ett flertal önskar omedelbar kontakt med föräldrar i förekommande fall. Något om förhållandet mellan vuxen och elev nämns inte i skolans mobbningsplan.

Vid skolan finns ett elevhälsoteam som består av en skolsköterska, en sjuksköterska och tre specialpedagoger. En av rektorerna och två av specialpedagogerna deltog under föregående läsår i en processledarutbildning i hälsofrämjande skolutveckling. Ett exempel på kompetenshöjande inslag som elevhälsoteamet har drivit på skolan är att de tillsammans med skolans personal har diskuterat innehållet i regeringens proposition Hälsa, lärande och trygghet. En serie värdegrundsdiskussioner har också påbörjats. Vid inspektionen framkommer att personalen är positiva till att få tid för gemensamma reflektioner kring dessa frågor. Förutom kompetenshöjande insatser avseende värdegrundsarbete arbetar elevhälsoteamet med handledning av personal samt stödjande insatser relaterat till elevers lärande, vilket beskrivs närmare under nästa avsnitt, Pedagogisk verksamhet och undervisning.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolan når en godtagbar kvalitet inom området Arbetsmiljö och delaktighet. Formerna för och arbetet med elevernas inflytande och delaktighet i skolans verksamhet bör utvecklas.

Skolans ”mobbningsplan” bör omarbetas så att det i flera avseenden omfattar ett vidare perspektiv. Handlingsprogrammet ska utgå från begreppet kränkande särbehandling samt omfatta förhållandet mellan vuxen och elev. Även skolans samverkan med föräldrar bör i detta avseende ses över.

Skolans satsning på värdegrundsutbildning och hälsofrämjande skolutveckling bedöms vara angelägen då personalens samsyn avseende värdegrundsfrågor bör stärkas ytterligare.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinnsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Skönsmons förskoleklasser har utarbetat en verksamhetsplan som tar sin utgångspunkt i läroplanen, Lpo 94. De områden som lyfts fram i verksamhetsplanen, och som har resulterat i lokalt bearbetade mål, är språk, matematik, moto-

rik och sociala färdigheter. Dessa mål ska nås inom ramar och genom metoder som karaktäriseras av ett förskolepedagogiskt förhållningssätt, vilket bekräftas vid besök i verksamheten.

Även fritidshemmet vid Skönsmons skola har tagit fram en verksamhetsplan. Enligt denna sker arbetet i verksamheten utifrån intentionerna i läroplanen och Skolverkets allmänna råd. Social kompetens har en framträdande roll i planen. För övrigt görs en beskrivning av fritidsaktiviteter och metoder i dokumentet. Vid inspektionen framkommer att fritidshem och skola har ett väl fungerande samarbete som gynnar elevernas utveckling och lärande.

Ett viktigt inslag i skolans verksamhet är det temainriktade arbetet som bedrivs i åldersblandade grupper. Vid inspektionstillfället pågick arbeten i alla enheter inom temat vatten. Eleverna får välja inriktning inom temat efter intresse. Syftet är att lärandet ska ta sin utgångspunkt i elevernas frågor. Det ger också möjlighet till att i stor utsträckning arbeta ämnesövergripande och att vistas ute i naturen. Det framkommer att många elever och föräldrar är positiva till temaarbetet.

För grundskolan finns lokalt bearbetade kursplaner för ämnena engelska, matematik, svenska, idrott och hälsa samt slöjd. Dessa tar sin utgångspunkt i de nationella kursplanerna. Enligt rektorn ska kursplanerna i samtliga ämnen bearbetas i skolan.

Som tidigare nämnts har skolan utvärderat ämnena idrott och hälsa samt slöjd (både textil- samt trä och metallinriktning). Utvärderingen ska, enligt anvisningar till lärarna, inte användas för redovisning till elever eller föräldrar utan ses som ett underlag för hur skolan ska förbättra sin verksamhet. De bedömningskriterier som anges för ämnet idrott och hälsa tar sin utgångspunkt i närvaro, mognad, fysisk utveckling samt elevernas lust att delta. I båda ämnena anges en utvecklingsplan som beredskap för att svara mot de behov som kan finnas hos elever med särskilda behov.

Utvecklingssamtal hålls två gånger per termin och uppfattas av de allra flesta fungera väl. Samtalen förbereds på olika sätt i respektive klasser. Gjorda överenskommelser dokumenteras i samband med samtalen. Någon förälder uttrycker önskemål om enskilt samtal med läraren, men de allra flesta uppskattar utvecklingssamtalen både som ett tillfälle för återkoppling och för att eleverna själva ska få syn på sitt lärande.

I Höglunda/Nacksta skoldistrikt finns en framtagna diagnosplan som Skönsmons skola följer. Av denna framgår de diagnoser och tester som årligen ska planeras in från förskoleklass till årskurs fem. Ett flertal av testerna sammanställs av specialpedagogerna i elevhälsoteamet som dock inte upplever sig ha möjlighet att analysera utfallet i någon större utsträckning.

Elevhälsa är ett prioriterat utvecklingsområde i Höglunda/Nacksta skoldistrikt, något som gett avtryck i elevhälsoteamets arbete. Elevhälsoteamets uppgift är i första hand att arbeta handledande mot personalen, men det förekommer också inslag av stödjande arbete med enskilda elever och grupper. Enligt elevhälsoteamet utvecklas skolan i riktning mot att fokusera elevernas totala lärandemiljö i stället för att enbart se svagheter hos individen. I de fall elevhälsoteamet inte framgångsrikt löser ett ärende ska frågan lyftas till distrikts elevhälsoteamet för

vidare samråd. En av skolans specialpedagoger är medlem i distriktselevhälso-teamet.

En ärendegång har utarbetats för hur elevhälsoarbetet ska bedrivas på Skönsmons skola. Av denna framgår stegvis vilka åtgärder personalen ska vidta i de fall det framkommer signaler om att en elev är i behov av stöd. Åtgärdsprogram ska skrivas av lärare i samarbete med specialpedagog. Åtgärdsprogrammen följer en struktur som innebär att målsättningar på flera nivåer anges och att ansvarig personal för respektive åtgärd tydliggörs. Vid inspektionen framkommer en viss otydlighet angående åtgärdsprogrammets roll och funktion. Detsamma gäller huruvida elever i behov av särskilt stöd alltid får ett åtgärdsprogram upprättat och vem som är ansvarig för detta.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans undervisning och pedagogiska arbete överlag håller en god kvalitet. Åtgärdsprogrammets funktion bör förankras bland all personal. Likaså bör det tydliggöras vem som är ansvarig för åtgärdsprogrammen

I samband med skolans bedömning och utvärdering av verksamheten i ämnena idrott och hälsa samt slöjd bör bedömningskriterierna tydligare relateras till de nationella kursplanerna. Utvärderingen bedöms i övrigt vara ett positivt led i skolans kvalitetsarbete.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskildas rättsäkerhet.

Sundsvalls kommun har organiserat verksamheten inom barnomsorg och skola i sex olika distrikt under ledning av var sin distriktschef. Varje distrikt består av 6 till 12 skolor. Centralt finns en direktör för barn- och utbildningsförvaltningen med ett övergripande ansvar för barnomsorg och skola. Distriktscheferna ska driva utvecklingsfrågor och vara ett stöd för rektorerna. En viktig uppgift är att samordna kontakter och förmedla information mellan förvaltningsledningen och rektorerna.

Skönsmons skola leds av två rektorer. De har fördelat arbetet i separata ansvarsområden avseende enheter, verksamheter och personal. Ansvar för övergångar mellan förskola och skola, övergång till senare årskurser samt ansvar för elevhälso-teamet är exempel på uppgifter som rektorerna också har fördelat mellan sig. Varje rektor har ansvar för 27 medarbetare.

Vid inspektionstillfället tjänstgjorde endast en rektor vid skolan då kollegan drabbats av en längre sjukfrånvaro. Under denna tid säger sig rektorn prioritera det övergripande ansvaret och de pedagogiska uppgifterna.

Rektorn uttrycker att de har tillgång till kompetenshöjande inslag. För närvarande deltar rektorn i slutfasen av den statliga rektorsutbildningen.

Skolans båda rektorer, som enligt uppgift delar grundsyn avseende elever och lärande, har för avsikt att utarbeta en övergripande vision för skolan. Enligt rektorn är skolans styrka att möta elever i behov av särskilt stöd.

Rektorn är väl känd i verksamheten både av barn och av föräldrar. Ett nära samarbete med exempelvis skolrådet har utvecklats. Enligt personalen finns också en nära kontakt mellan personal och rektorn/rektorererna.

För skolans verksamhet finns ett antal lokala dokument. Skolan har en arbetsplan för perioden år 2000 till 2003, "Lokal skolplan för Skönsmons skola". I denna formuleras ett antal punkter som utgör skolans vision samt ett antal målområden som är relaterade till visionen. Arbetsplanen omfattar också de målområden som den kommunala skolplanen anger. I detta avseende beskrivs skolans mål samt hur de ska uppfyllas. Rektorn uppger att den tidigare arbetsplanen gäller, men att en ny arbetsplan är under utarbetande. Att arbetet blivit fördröjt beror enligt rektorn på att skolan inväntat kommunens skolplan som nyligen antagits.

För fritidshemmet finns en särskild verksamhetsplan som tydliggör vilka mål de prioriterar samt hur de ska uppnås. Verksamhetsplaner finns också för delar av skolans övriga enheter.

Skolan har en kvalitetsredovisning för läsåret 2002/03. Vid inspektionstillfället var redovisningen för läsåret 2003/04 under utarbetande. Inspektörerna tog del av ett nästan färdigställt dokument. Kvalitetsredovisningarna tar sin utgångspunkt i den arbetsplan som utarbetades år 2000. Därefter har rektorn noterat vilka åtgärder som vidtagits sedan föregående läsårs kvalitetsredovisning. Kvalitetsredovisningen blir därmed en berättelse över tid, där man kan följa om och på vilket sätt personalen arbetat med de prioriterade områdena. Kvalitetsredovisningen saknar närmare beskrivningar, analyser och åtgärder.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att Skönsmons skolas styrning och ledning i flera avseenden håller en god kvalitet. Skolan bör dock utarbeta rutiner för att på ett systematiskt sätt säkra och förbättra kvaliteten i verksamheten. Som ett led i kvalitetsarbetet bör skolans måldokument och kvalitetsredovisning förbättras.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

Vid Skönsmons skola informeras föräldrar om skolans verksamhet och elevernas rättigheter och skyldigheter genom föräldramöten, skolråd, utvecklingssamtal, skolbrev, informationsmaterial, hemsida mm. Vid inspektionen framkommer att föräldrarna är nöjda med skolans information.

Föräldrarna informeras om att förskoleklass är en frivillig skolform och att alternativ finns.

Skolbarnsomsorg erbjuds alla skolans elever. Det finns fyra fritidshemsavdelningar vid Skönsmons skola. Barnen finns i samma lokaler med samma personal hela dagen.

Elevers val erbjuds i form av temaarbeten. Vid inspektionstillfället var Vatten det aktuella temat. Det föregående temat arbetet gick under arbetsnamnet Uppfinningar. Syftet är att eleverna ska välja forskningsområde och att deras egna frågor ska styra arbetet. Redovisningsformen kan variera från skrivna dokument till föremål som eleverna skapat. Vid inspektionen framkommer att skolans enheter hanterar och genomför temaarbetena på olika sätt. Elevers val är inte ett allmänt känt begrepp bland elever och föräldrar. Syftet med elevers val är att bredda och fördjupa kunskaperna i ett eller flera ämnen. Urvalet ska vara allsidigt och innebära en reell valmöjlighet för eleverna.

Alla elever vid skolan bedöms ha lika tillgång till lokaler, utrustning och läromedel. Enligt samstämmiga uppgifter ges uttryck för en stor vilja och beredskap att anpassa miljön för att möta elevers individuella behov.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolan uppnår en god kvalitet inom bedömningsområdet. Skolan bör tydliggöra organisationen av elevers val samt se över utbudet, så att det i alla delar uppfyller styrdokumentens intentioner.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

Vid fördelning av resurser prioriteras elever i behov av särskilt stöd. Antalet lärare per 100 elever var i genomsnitt 8,1 under läsåret 2003/04 enligt tillgänglig statistik.

Vid skolan finns tre tjänster vikta för specialpedagoger. Under inspektionen fanns två heltider och en halvtid specialpedagoger i tjänst.

Skolans personal har utbildning avsedd för den undervisning de bedriver. Personalomsättningen är låg och samarbetet mellan skolans yngre och äldre lärare lyfts fram som en framgångsfaktor.

Kompetensutvecklingsplan finns upprättad. Personalen är i stort sett nöjd med den möjlighet till kompetensutveckling som finns att tillgå.

Skolan byggdes 1972 och präglas av den arkitektur som då var aktuell. Många öppna ytor som i efterhand har ansetts vara mindre funktionella, vilka personalen och eleverna själva har förändrat.

Läromedel och annan utrustning bedöms vara tidsenliga. Det finns fungerande datorer med Internetanslutning i klassrummen. Skolan har tillgång till ett skol- och stadsdelsbibliotek. Besök i stadsbiblioteket genomförs också.

Sammanfattningsvis ges verksamheten godtagbara förutsättningar att nå de mål som anges i läroplaner och kursplaner. Inom skolan görs prioriteringar som gynnar barn och elever i behov av särskilt stöd.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Skönsmons skola övergripande är god kvalitet. Skolan kännetecknas av många engagerade pedagoger. Elevhälso-teamet driver intressanta utvecklingsarbeten. Skolan har också en god samverkan med föräldrar genom skolrådet.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- personalens samsyn, relaterad till läroplanens övergripande värdegrundsmål bör stärkas,
- elevernas delaktighet och inflytande över skolans verksamhet bör utvecklas,
- som ett led i kvalitetsarbetet bör skolan på ett systematiskt sätt följa upp, utvärdera och redovisa elevernas utveckling och lärande,
- skolans handlingsprogram mot kränkande behandling bör omarbetas så att det i flera avseenden omfattar ett vidare perspektiv. Definitioner, förhållan-

det mellan vuxna och elever samt skolans samverkan med föräldrar bör i detta avseende ses över,

- åtgärdsprogrammets funktion bör förankras bland all personal. Likaså bör det tydliggöras vem som är ansvarig för åtgärdsprogrammen,
- i samband med skolans bedömning och utvärdering av verksamheten i ämnen idrott och hälsa samt slöjd bör bedömningskriterierna tydligare relateras till de nationella kursplanerna,
- skolans bör se över utbudet och tydliggöra organisationen av elevens val samt
- skolan bör utveckla rutiner för att på ett systematiskt sätt säkra och förbättra kvaliteten i verksamheten. Som ett led i kvalitetsarbetet bör skolans måldokument och kvalitetsredovisning förbättras.

Datum	Ort
2005-06-20	Umeå

Elisabeth Ahlgren

Lena Ålander